

et Forbehold, idet den gav Privilegiet, og hvorfor har den ikke taget det samme Forbehold ved alle de forskjellige Privilegier, som den har givet, efterat denne Konge er kommen paa Thronen, hvortil den jo havde den samme Ret, saa svarer jeg: hvorfor har Regjeringen ikke nægtet alle Privilegier, efter at denne Konge er kommen paa Thronen; thi derved vare alle Privilegier faldne bort (En Stemme: Næringsloven var ikke kommet ud.) Ja, jeg kan ikke hufte, om Næringsloven var kommen ud, dengang det her omhandlede Privilegium blev confirmeret, men man maa forøvrigt lægge Mærke til, at det laae ganske simpelt i Sagens Natur, at Privilegierne kunde have været hævede for længe siden, ligesaa vel som dette Forbehold er taget. Derfor der er en begrundet Sammenhæng imellem Kobberføringen og Kobberfabrikationen, saa have de Vedkommende den samme Adkomst, som f. Ex. Bagerierne. Bagerierne havde jo et Privilegium, som gav dem Ret til at faae en Godtgjørelse, naar man opstillede andre Bagerer og ikke mere lod dem faae Skibsafgifterne, og det har ogsaa tidligere været erkjendt her i Thinget. Jeg troer, at det var det ærede Medlem for Mariager (M. Hage), der eiede en saadan Bager, og han, og jeg med ham, fandt det høist billigt, at han burde have en Affindessum; man tilbød ham en saadan, som han siden har faaet. Der var Ingen, der mere seilede efter disse Bagerer, men der var kjøbt en Eiendom, som var betalt med en højere Sum, end den ellers var bleven betalt med, fordi dette Bagerprivilegium hørte til den. Der er en Fordeel, der har været meget vigtig for Kobberværkerne, og det er Kobberførrerprivilegiet, og denne Fordeel blev for det her omhandlede Værk vigtigere, efterhaanden som det blev det eneste, der havde det. Det er disse Privilegiers Natur at være lagte til Kobberværkerne for at fremkalde Kobberfabrikationen her i Landet. Naar det ærede Medlem urgerer paa det; Regjeringen har gjort, saa siger jeg: det er ingen Lov. Derfor det ærede Medlem kunde sige, at det er steet ved Lov, saa siger jeg, at det kunde have Noget at bethyde; men en Regjeringshandling er ikke nogen Lov, og ifald saa det ærede Medlem siger: henviis Spørgsmaalet til Domstolene,

saa siger jeg: det var affurat det, man sagde med Hensyn til Bagerne; men her var dengang Mænd af stor juridisk Dygtighed, som gjorde den modsatte Mening gjældende ligeoverfor dem, der paastod, at dersom de Paagjældende vilde have Erstatning, saa skulde man henvise dem til Domstolene. Afgjørelsen blev, ligesom alle den Slags Afgjørelser ere blevne fra Rigsdagens Side, efter et billigt Skjøn. Det er ikke min Mening at sige, at enten den i Lovudkastet opførte eller hvilken anden Sum der skal gives, men jeg vil kun stille denne Sag paa sit rigtige Standpunkt. Jeg gjentager, at Kobberførrerprivilegiet er hæftet til Kobberværkerne, for at bevæge disse til at gjøre de kostbare Anlæg og Indretninger, som ere nødvendige for her i Landet at bearbejde det gamle Kobber. Tager man dette Privilegium bort, saa indskrænker man en af de Betingelser, under hvilke de paagjældende Mænd have gjort deres Anlæg. Naar det ærede Medlem her bagved taler om Kjøbstadsprivilegierne, saa maa jeg gjøre ham opmærksom paa, at Tingen er den, at de slet ikke bestode. Forskjellen imellem Næring paa Landet og Næring i Byerne — og det maa jeg holde fast; jeg har gjort det klart fra første Dieblis — bestod ikke i Landet; end at indenfor Byens Grændser kunde enhver Haandværker, efter sine Raugsbetingelser etc. nedsette sig; hvorimod han paa Landet skulde have Regjeringens Billigelse dertil. Men Regjeringen kunde have ladet ligesaa mange nedsette sig paa Landet, som den vilde, og givet Kjøbstadsprivilegiet til enhver Hytte; det er hele Forskjellen. Naar man vil følge Traditionen, saa skal man finde, at der ikke efter den Tid, da der blev oprettet Kobberværker her i Landet, er givet Kobberførreret til nogen Anden end til den, der selv fabrikerede Kobberet, og under den Betingelse, at det var af indenlandsk hos ham fabrikeret Kobber, at han tilvirkede de Varer, som bleve solgte omkring i Landet. Da der paa Trederiksværk i Begyndelsen af dette Aarhundrede oprettedes et nyt Kobberværk, saa fik Værket et fornøjet Privilegium — der var et ældre Kobberværk, som ogsaa havde et Privilegium, som var blevet oprettet nogle og tyve Aar iforveien. — Jeg gjentager, det er den Op-